

ka motsvarighet (LT 39/1993, sidorna 3300-1). Hur har detta skett under dessa 19 år? Varför kvarstår problemen? Israel är genom sitt associationsavtal med EU förbundet till »respekt för mänskliga rättigheter och demokratiska principer« (artikel 2).

Förbudet mot tortyr är vidare, enligt FN:s konvention, ovillkorligt och alltså, vad Josef Milerad än må tycka, oberoende av om ett land är i krig eller i övrigt drabbat av inre hot eller terrorism.

REPLIK TILL GUNNAR OLOFSSON:

Utsiktslöst agera i WMA för uteslutning av Israel

I den av Gunnar Olofsson i LT 41/2012 refererade rapporten (»Doctoring the evidence, abandoning the victim«) ges uttryck för uppfattningen att läkare i Israel är inblandade i eller åtminstone avstår från att dokumentera och rapportera tortyr. Vidare uppges att Israel Medical Association (IMA) inte arbetar tillräckligt för att sådan läkarinblandning upphör.

I rapporten finns också synpunkter från IMA där ordföranden anger att IMA inte är en utredande instans, att IMA tydligt förbjuder läkare från att medverka vid eller »godta« tortyr och kräver att läkare rapporterar misstankar om tortyr. Vidare anges att det hållits ett möte med Israels hälsoministerium, där man diskuterat riktlinjer för rapporteringsplikt i fall där tortyr kan misstänkas.

World Medical Association förbjuder, genom sin Tokyo-deklaration, entydigt läkares medverkan i tortyr. Även inom kriminalvård. Hur agerar Läkarförbundet i frågan? Ska man fortsätta att ha vetenskapligt och fackligt samarbete med kollegor som grovt bryter mot mänskliga rättigheter?

Gunnar Olofsson

med dr, specialist i kirurgi och urologi, kirurgiska kliniken, Södra Älvsborgs sjukhus, Borås
gunnaroson@gmail.com

IMA avslutar med att säga att man inte håller med om att läkare regelbundet medverkar vid tortyr samt att IMA kommer att fortsätta att göra allt i sin makt för att informera läkare om skyldigheten att rapportera tortyr.

World Medical Association (WMA) har som ambition att vara ett världsforum för diskussion om och framtagande av policyer i medicinetiska frågor. WMA verkar globalt via regelbundet uppdaterade, väl förankrade resolutioner som utarbetas av medlemsländerna. Att Läkarförbundet skulle försöka få WMA att utesluta IMA bedömer jag, mot bakgrund av IMA:s uttalanden ovan, som utsiktslöst.

Marie Wedin

ordförande,
Sveriges läkarförbund

LÄS MER i BMJ

Hur laddade de frågor är som diskuteras i inläggen ovan framgår också av artiklar publicerade i BMJ och – inte minst – av läsar-kommentarerna (rapid responses) till dem. *red*

- Summerfield D. Palestine: the assault on health and other war crimes. BMJ. 2004;329:924.
- Hickey T. Should we consider a

boycott of Israeli academic institutions? Yes. BMJ. 2007;335:124.

- Baum M. Should we consider a boycott of Israeli academic institutions? No. BMJ. 2007;335:125.
- Godlee F. Academic boycott of Israel: follow-up to the BMJ's debate. BMJ. 2007;335:234-5.
- Delamothe T, Godlee F. What to do about orchestrated email campaigns. BMJ. 2009;338:b500.
- Sabbagh K. Perils of criticising Israel. BMJ. 2009;338:a2066.

Socialstyrelsen bör sluta använda begreppet lex Maria

Lex Maria blev vardagsbeteckningen på de bestämmelser om anmälningsskyldighet som infördes 1937. Deras formella beteckning var »Kungl. Maj:ts kungörelse angående anmälan till polismyndighet rörande vissa vid behandling å sjukvårdsinrättning uppkomna skador m.m.«. Anmälan skulle även inges till Medicinalstyrelsen. Kungörelsens fokus låg på vårdslöshet eller försummelse från sjukvårdspersonalens sida. Detta fokus och namnet lex Maria har sitt ursprung i en katastrofal händelse 1936 på Maria sjukhus i Stockholm. Personal förväxlade ett bedövningsmedel med ett kvicksilverhaltigt rengöringsmedel, och fyra personer dog.

Lex Maria finns inte längre, men regeln om anmälningsskyldighet har levt vidare inarbetad i annan lagstiftning, som i olika omgångar ersatt lex Maria. Den senaste, patientsäkerhetslagen, trädde i kraft 2011.

Skyldigheten att anmäla till polismyndighet fanns kvar i 46 år tills patientsäkerheten sattes i lagens fokus år 1983. Vårdslöshet eller försummelse från sjukvårdspersonalens sida upphörde då att ha betydelse för anmälningsskyldigheten. Men förändringarna i lagstiftningen sedan 1937 är mer omfattande än så. Trots det har namnet lex Maria levt vidare i Socialstyrelsens följdförfattningar, där det betecknat de bestämmelser som har reglerat skyldigheten att till Socialstyrelsen anmäla allvarliga händelser inom hälso- och sjukvården.

Patientsäkerhetslagens tillkomst väckte förhoppningen att begreppet lex Maria skulle försvinna. Tyvärr har Socialstyrelsen valt att behålla det i sitt förslag till nya föreskrifter och allmänna råd om lex Maria, vars remisstid gick ut 24 september

2012. Men lex Maria är i dag ett anakronistiskt begrepp, vars av hävd polisiära och hotfulla klang strider mot patientsäkerhetslagens anda. Det borde därför monstras ut ur Socialstyrelsens regelverk.

Förslag: Ersätt »lex Maria« med »anmälningsskyldighet enligt patientsäkerhetslagen« eller bara »anmälningsskyldighet«. Ersätt termen »lex Maria-anmälan« med »patientsäkerhetsanmälan«.

Hans Bendz

leg läkare, specialist
i allmän psykiatri, Lund
hans.bendz@bredband.net

REPLIK:

Beslut om titeln ännu inte fattat

Arbetet med de nya föreskrifterna och allmänna råden pågår, och Socialstyrelsen välkomnar Hans Bendz förslag och tankar kring lex Maria. Även i remissvaren har det framkommit synpunkter på lex Maria som titel till föreskrifterna och allmänna råden. I utkastet till föreskrifterna och allmänna råden används dock inte begreppet som sådant annat än i titeln. Samtidigt är lex Maria ett välkänt begrepp och används flitigt i dagligt tal, inte minst av dem som arbetar inom vården.

Socialstyrelsen sammanställer för närvarande inkomna remissvar, och något slutgiltigt beslut om titeln på de nya föreskrifterna är ännu inte fattat. Innan beslut fattas kommer förslaget till nya föreskrifter och allmänna råd att diskuteras i Socialstyrelsens ledning. De nya föreskrifterna väntas träda i kraft under första halvan av 2013.

Lisa van Duin

jurist, Socialstyrelsen